Број 157. У Новом Саду, у недељу 16. јула 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

„Димитрије Крезовић.“

У 158. броју званичних „Српских Новина“ (од 12. јула тек. године) има у „службеном делу“ краљевски указ, да се „Димитрију Крезовићу иначе Ристи Павићу смењује казна робије, на 8 година затвора“.

У овом указу, упадају у очи речи: „Димитрије Крезовић, иначе Риста Павић“. Јер треба знати, да је преки суд осудио на 20-годишњу робију Димитрија Крезовића, а данас краљ Александар умањује казну Димитрију Крезовићу, иначе Ристи Павићу.

Дакле, за време откад Крезовић издржава затвор, наступила је промена у имену његову. И то званична промена. Власт се уверила, да се тај човек не зове само Димитрије Крезовић, већ да је он иначе: Риста Павић.

Но од каквог је то особитог значаја? Зар је то тако важно, што је власт нашла у најновије време, да је Димитрије Крезовић управо Риста Павић

Јесте, то је од огромне важности. Јер са те две речи званично је признато, да су сви они невини, потпуно невини, које је преки суд осудио на основу Крезовићева исказа.

Димитрије Крезовић беше главни сведок у парници због иванданског атентата. Он је тврдио, да му је то право име, да је био перјаник кнеза Николе у Црној Гори и да га кнез Никола, Петар Карађорђевић и Ранко Тајсић отпремише у Србију, да тамо са радикалним вођама кује завере . . .

На претресу прекога суда ухватише Крезовића у тако крупним лажима, да се јасно видело, како он и не познаје све оне људе, за које рече, да је с њима разговарао. И да он не зна, како изгледа у кући и у соби проте Ђурића, где је вели био . . . И не знађаше, ни како изгледа у администрацији „Одјека“, „где се склапала завера“. Кад је дошао у неприлику, он се дрско насмеја и рече: — „Ја нисам инцинир, па да сам све то цртао и премеравао!“

Бранилац проте Милана Ђурића, Бранимир Рајић, доказивао је на претресу преког суда 7. септембра лањске године, да је тај Крезовић битанга, лопов и лажљивац Он је најпоузданије тврдио и позивао се на сведоке, да се прави Димитрије Крезовић налази у Чачку у служби код воденичара Чолића. А овај што се пред преким судом издаје за Димитрија Крезовића, зове се Риста Павић. И он је од Тимотија Крезовића, брата Димитрија Крезовића, украо пасош Димитријев.

И бранилац проте Ђурића рекао је на расправи још ове речи: „Суд пушта, да ова битанга, најбољим људима у Србији каже безобразно у лице да лажу. И суд верује том назови Крезовићу на реч, а не допушта чак ни то, да се позову часни људи за сведоке, те да они покажу и обелодане: ко је тај Крезовић?“

Као што је познато, суд није испитивао сведоке, он је хтео да верује Крезовићу. и веровао му је, и хтео је да осуди невине људе, и осудио их је. Судови у Србији, преки и редовни, кад год су судили радикалима, призивали су за сведоке само оне, које је именовао државни тужилац, а није никад преслушавао сведоке, на које се позиваху оптужени. То смо видели и у најновијој парници Косте Таушановића због београдске задруге.

Сад, на опште изненађење, долазе званичне новине и исписују у указу, под којим је потписано краљево име: „Димитрије Крезовић, иначе Риста Павић“. Дакле се власт уверила накнадно, после осуде толиких људи, да је бранилац проте Ђурића имао право И да је преки суд осудио толике људе на основу исказа једног битанге, који употребљава у животу више имена.

И шта се после тога догодило? Ништа! Ко је осуђен да вуче робију, нека је само вуче. . . Да се неправедна пресуда поправи колико год то може да буде, на то није нико ни помислио. Шта више, после свега овога пронашло се, да чак и краљева милост треба да дође „као тиха, блага киша“ и у пилулама, да се невино осуђени како год не очемере.

После иванданског атентата преврнули су радикалној странци у Србији тако рећи утробу, завирили су јој у сваки кутић душе њене и не нађоше ништа. Не нађоше ни једну мрву доказа, да су ти људи конспирирали.

Нешто се ипак нашло, то је истина. Нашла се нека писма генерала Грујића и других, и ухватиле се неке изговорене речи. Ал шта је сведочило све то? Ништа друго, него да су радикали били незадовољни са политичким стањем у земљи.

Но има ли икога, ко то није знао? Узмите програм њихов и узмите стање у земљи, које је постојало, и јасно је, да су они морали бити незадовољни. Та они су то у своме листу „Одјеку“ наглашавали у сваком броју, докле год су могли и докле год је тај лист излазио.

Радикална странка што је год радила, радила је јавно и отворено. Јесте, један део њен се у један мах отворено бунио, али да раде нешто кришом, то радикали нису никад чинили. Због те јавне и отворене своје радње, радикална странка трпела је и страдала неисказано. Тај њен јавни и мученички рад, у корист народа, требало јој је признати...

Него је иванданског догађај показао друго нешто. Кад су почели да врте утробу људима и да испитују сваки кутак душе њихове, онда се показало, да је било конспирације на другој страни. Живко Анђелић, напредњачки мезимац, највернија слуга раскраља Милана, беше ружно компромитован у тој ствари. Ех, да он није морао да умре, изишле би лепе ствари на видик.

У осталом, није више далеко дан, кад ћемо ми да изнесемо све оно, што је оном приликом смишљено и рађено против радикала с ове стране Саве и Дунава Биће то веома занимљиве ствари . . .

Напослетку, како је у Србији рађено под Бадемлићем, о томе је имао прилике да се увери и краљ Александар. Претпрошле суботе, кад краљ Александар није хтео да одустане од намере своје и министарство дало оставку, онда је министар унутарњих послова, Генчић, (он ће знати по чијем упутству) спремао се да изврши злочин. Обратио се на префекта вароши Београда, Ристу Бадемлића и тражио од њега, да гђу Драгу уклони ма којим начином с пута.

Риста Бадемлић је тражио, да му Генчић изда писмени налог, да треба да уклони гђу Драгу „ма којим путем“, и он ће је макар дати убити То је требало да се догоди ноћу између суботе и недеље. Док се Генчић скањивао да изда писмени налог и док су тражили помоћнике за тај чин, краљ Александар је сазнао шта се снује и какав човек седи на столици префекта вароши Београда. И то је узрок, што је оне ноћи дао краљ војском опколити кућу гђе Драге и рашчистио са Ристом Бадемлићем.

Тај Бадемлић је са раскраљем Миланом удешавао парницу пред преким судом . . . У његовим рукама беху сви конци . . . Пре-

ПОДЛИСТАК.

Слика из данашњег Београда.

Први дан.

У једном београдском салону, седе он и она и разговарају.

Она каже: — Каква госпођа Драга! Ко је она? Била је дворска дама краљице Наталије, дакле управо слушкиња његове матере. Ми, жене у Србији треба да се обучемо у црно; на кућама треба да истакнемо црне заставе; девојке треба у знак жалости да расплету косу, па да се улицама бијемо у прса и наричемо: — »Авај нами сињим кукавицама! Авај нами од сад па до века!«

Он: — Само полако жено! Какав Александар! Ко је он? Он је само син нашег краља Милана, све су партије растурене, а постојимо само ми, наша војска и наше чиновништво. Море Александар види, да у Београду сија сунце, а не види јадник, како се кренуо онај облак из Карлсбада, преко Беча! Изашла деца да се мало проиграју сватова. Ал док ти грмне онај облак, хоће море Александар и Драга да покисну као мишеви. И да после побегну свако на своју страну, у буџак, па да дркте дркте . . Дај ми овамо мој фрак и цилиндар, па да идем нашем Ристи Бадемлићу, да чујем, шта је ново. . .

— — — — — — — — — —

Други дан.

Она: Но, шта је?

Он: Одби се бисер грана од јоргована.
Одби се с граном цвет!

— Шта, зар ће заиста бити сватова?

— Да је само сватова, па на част им.

Него: Одби се бисер грана од јоргована,
И Александар од оца свог!

— Та ваљда није! А шта је с оним облаком? Зар не ће доћи да растера сватове?

— Море, дунуо је северни ветар и разбио га. Краљ Александар је отправио два ађутанта Милану, послао му новаца и казао му: Кад је болестан, нека се само лечи и не долази у Србију.

— Ај, леле си га нами, шта ћемо сад?!

— — — — — — — — — — — — — —

Трећи дан.

— Жено, дај брзо цилиндар и фрак

— Куда ћеш?

— Остави ме! Идем госпођи Соси. То је из далека тетка гђи Драги, коју ја познајем. Треба да се видим с њом, нек не мисли, да сам је заборавио. А ти дотле саши заставу и истакни је на кућу. Сад ће ти донети момак из дућана 30 метара тробојнице.

— Ама зашто 30 метара, много је?

— Шта је много? Теби је све много радити. Саши је само, нека буде дужа ма од које друге. Нека се вије по крову и нека је газе по улици кола, не мари!

— Та ја ништа не кажем, де, сашићу. Немој заборавити да кажеш гђи Соси, да сам ја увек говорила, како се за дворске даме бирају увек прве, најбоље, најлепше, најобразованије и најчеститије женскиње. Кад је краља Александра умудрио Господ, те потеже да узме жену из народа, није могао ни изабрати невесту из другог круга, но међу дворским дамама. Та то је учинио и аустро-угарски престолонаследник. Него дај да се обучем и ја, а девојка ће већ сашити заставу.

— Куда ћеш?

— Идем кума Ирини. Чини ми се, да ми је говорила једаред, како смо ми са гђом Драгом из далека пријатељи.

— Па бог те видео, и ти то тек сад кажеш. Трчи брже, па испитуј, тражи и пронађи. Е јеси ли чула, ако ту буде нечега, онда смо опет

ком суду беше право, како су удесили раскраљ и Бадемлић. Правда је изречена. Е, па живела правда!

Све је у реду! Само кад би још знали, шта је наишло на званичне „Српске Новине“ да поремети онај лепи мир са оним нехотичним признањем: — Димитрије Крезовић, иначе — Риста Павић?!

Догађаји у Србији.

На догађаје у Србији почиње новинарство све то већма гледати другим очима. Оно види, да није више у питању само женидба краља Александра са г-ђом Драгом, већ да су у питању велике и јаке промене. Тако „Мађарорсаг“ пише: Ово што се догодило у Србији, значи велики удар за аустро-угарску дипломацију, а велика победа руских интрига. У дипломатским круговима нису задовољни, што је краљ Александар понајпре известио о своју женидби руског цара. У Београду одговарају на то, да је руски цар кум краљу Александру, а кум је код Србина прва личност и први сродник, те је краљ Александар морао прво да извести свога кума о своме верењу Но и ван ове афере има и друга. А та је, што је краљ Александар ставио у пензију генерале Мостића и Ђукића, најугледније привржене раскраља Милана, а који су данас незадовољни са женидбом краља Александра.

* * *

Прича се поуздано, да је краљ Александар послао Ђирића, управника монопола, оцу своме у Карлсбад, да му јави женидбу и уједно, да му поднесе његову месечну апанажу, а уједно да му каже, како краљ Александар не жели, да он, Милан, прекине своје лечење због тога догађаја Говоре, да у писму, које је на то послао раскраљ Милан краљу Александру, има и ово место:

„Ону владу, која би те због твог лакомисленог корака протерала из земље, ја бих први поздравио.“

* * *

Брзојави „Застави“.

Београд. (Преко Земуна). Званичне „Српске Новине“ донеле су у неслужбеном делу уводни чланак, у коме веле: „Краљева прокламација прекинула је са врло штетним конвеционалностима, које су у стању да поремете цео један живот. Краљ је изабрао супругу по срцу своме, а не по срцу и души ненадлежних лица, којих се ова ствар ништа не тиче.“ Чланак напада оштро бивше министре, који су учинили неуставни акт, који се уједно противи појмовима о дужности и пристојности према владару, те су напустили не само своје положаје, него и своју дужност, пре него што се саставио нови кабинет. Уводни чланак вели од речи до речи ово: „То је морало изазвати промену у реду круниних саветника, јер се сад као и на пробном камену утврдило и доказало, ко је за краља.“ За владу вели тај чланак, да ће одговарати новим потребама земље. Они ће државни задатак остваривати без политичких предрасуда и на најширој основи. — Каже се у чланку: **„Од сад ће провејавати нов дух кроз послове у држави: дух слободоумља и неискључивости, без и најмање примесе партијских страсти и без осветољубља.“** Ово је краљев програм и девиза нове краљевске владе, која хоће да изврши краљев програм. У чланку се још вели: „Краљ је миран и спокојан и његова ће земља бити мирна и спокојна.“ Чланак вели и то, да је сад у земљи један господар, па се позива на речи кнеза Милоша: Кнез се, децо, послушати мора.

* * *

Београд. (Преко Земуна). Краљ је посетио војску београдског гарнизона, којој је саопштио, да је команду активне војске, којом је до сад управљао његов отац, пренео под команду војног министра. Потврдила се вест, да је раскраљ послао по пуковнику Ђирићу краљу Александру писмо у коме вели, да се не ће враћати у Србију, и да ће први честитати оној влади, која збаци њега краља Александра с престола и протера га из земље.

* * *

Београд. (Преко Земуна). Данас у суботу, биће прстеновање. Дан венчања није званично објављен, ал држе да ће бити на Илијин дан у четвртак и да ће руског цара као кума заступати руски бечки посланик гроф Капнист.

* * *

Београд. (Преко Замуна). За новог управника вароши Београда именован је Божа Маршићанин, начелник округа моравског. Досадањи управник Бадемлић подболео се и добио је лекарску свеодоцбу, да треба да иде у Абацију ради порушена здравља.

* * *

Београд. (Преко Земуна). Краљ је одвео своју вереницу у Топчидер у историјски конак Милоша Великога, да се тамо с њом поклони сени Милошевој, коме је у почетку стварања Србије био њен дед, Никола Луњевица, велики помагач. — Све министарске госпође биле су да честитају гђи Драги.

* * *

Београд. (Преко Земуна). Пензиони сани су: артиљеријски пуковник Соларовић, ђенерал Илија Ђукнић, а очекују се још и друга пензионисања.

* * *

Београд. У скоро се очекује наименовање новог руског посланика у Београду, које је место већ 1 и по годину непопуњено било.

Политички преглед.

Чеси раде. Аустријска дипломација је пустила језичко питање да се хлади, рачунајући, да ће се „раздражени духови“ расхладити, и она ће онда моћи са својим доскочицама продирати. Но, не тако Чеси. Они раде. Раде и на све стране сазивају велике народне зборове и склапају савез „Табор“, који ће на сваком кораку демонстровати против језичких наредаба владиних. Идући збор биће, као што јављају „Народни Листи“ у Прзибислави под ведрим небом 12. августа о. г. Где им хоће власти да сметају у сазивању збора, као што је био случај у Собјеслави, они се туже влади и дотле не мирују, док им се не испуни намера. Тако чврст и жилав народ мора победити!

Револуција у Колумбији. Из Њујорка јављају, да се у околини Панаме бије бој. Редовна војска одупире се устаницима. Из Лаваниле дошло је у Колон хиљаду људи, да појачају војску. У среду су усташке вође одустале од нападања, да могу мртве покопати и рањене сместити. Посредовањем америчког и енглеског конзула, није било нападаја ни у четвртак. „Њујорк Хералд“ добио је вест, да је од усташа пао у бој генерал Дијаз и Ароземена, а од владине војске један обр-штар, два мајора и један капетан. Положај на Истмусу је врло озбиљан.

Рат између Кине и удружених сила.

Најновије вести јављају, да су већ толико пута из мртвих ускрсли посланици, и опет од боксера у вечити мир отправљени. Да ли ће и опет ускрснути, видећемо. Из Шангхаја стигла је „Дели Мељу“ вест, да су посланици под јаком стражом отпраћени из Пекинга за Тијенчин, но на путу да су их боксери напали, и после њихове храбре одбране, да су их боксери све поубијали. Но „Дели Мељ“ одмах у другој вести јавља, да је већи део посланика још у Пекингу убијен. Које је од овога двоје истина, ил је лажно и једно и друго, то се не може рећи исто тако, као што се не може рећи, да ли су посланици у опште живи.

Удружене силе спремају се на продирање у Пекинг, и са нестрпљењем очекују појачања. Само што још ни сад нису на чисто, којој сили да повере предводништво и главну команду. Исто тако узалуд им је све саветовање, јер не могу да се споразумеју ни у томе, шта да раде, кад уђу у Пекинг.

Кинески поткраљеви, како изгледа, међутим вуку за нос мудре европске дипломате, а Кинези се спремају за крвави рат. Вести, које стижу, јављају, како се устанак све више шири и како Кинези имају довољно оружја и муниције. А што је најлепше, они имају и својих творница, које им граде и оружје и ђулад.

Борбе нема скоро никакве. Осим што се Руси чаркају са Кинезима у Амурској и Манцурској области.

Шта је у Пекингу, о томе нема ни приближно поузданијих вести.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Лорд Робертс јавља о своме мучном и врло спором продирању. Поједина одељења његове војске сваки час сустижу недаће, јер их Бури туку и сузбијају. Тако јавља лорд Робертс, како је код Бетлехема и опет дошло до крваве борбе између генерала Хутнера и Бура. Енглезима је пошло за руком, да поред великих жртава на јуриш заузму први брежуљак. Када су пак напали на други кланац, наиђоше на врло крвав отпор И после дуге, жестоке борбе, потучени су од Бура и приморани, да се натраг повуку

У капском сабору продро је предлог капске владе, да се ставе под суд они, који и после положене заклетве помажу Буре. Расправа је била врло жестока и бурна, 45 посланика гласало је за предлог, а 41 против.

Мало кроз Русију.

Из предела кумиса, 5. јула.

Кад човек допадне оне болести, која граби највише жрт ва, онда га шиљу на Кумис.

Сви се интересују за Буре, Кинезе и у опште ратове, а за дивно чудо, за оне мирне ратове, који се људи много више тичу, у којима људи много више пате и страдају, о њима новине ћуте, а и свет слабо разбира. Шилер је негда рекао: „Warum in die Ferne schweifen, sieh das Gute ist so nah.“ (Што блудити по даљини, гле, добро је тако близу). А ја бих рекао, зашто тако далеко ићи до Бура и до Кинеза, гле, зло ти је за вратом, та у теби самом: болест, патња, јад, па и смрт.

Једни живе врло дуго, други врло мало. Откуд то? Зашто тако? То су питања, која се тичу сваког много више, но свих 400 милијуна Кинеза скупа. А ко се већ бави народном судбином, тај нек се запита: Зашто живе једни народи дуго и сретно, а други мало и несретно?... Мени се чини, да ће онај, који се задуби у оба питања наћи, да су закони смрти и закони живота код једних и других подједнаки.!

Дођоше овамо јектичави, болешљиви, заморени и пију кумис (кобилино млеко). Једни умиру, а други

на коњу. И онда ми је јуче говорио Бадемлић, да ће данас доћи к мени Тај крвник проклети Баш је мене нашао, да ми обрука кућу. Кад дође нек му кажу, да смо отишли на пут и нек нам не долази, док се не вратимо А остаћемо кажи: годину, две, три године дана... Цилиндар, брзо цилиндар! Море, цео је свет код гђе Сосе, и ја зар да будем последњи...

— — — — — — — — — —

— Шта је?

— Ништа, добро је. Тамо смо били скоро сви

— Како сви.

— Па ми! Знаш како је. Ми смо као добри војници: До сад је било на лево, сад ћемо на десно. Они други, брате си ми мој, научили да их газе, газе, газе. Ето се ти и сад још не мичу!.. Нисам ни једног од њих нашао код гђе Сосе.

Море бунтовници су ти то... Ти никад не поштују ни краља ни краљицу. Та они су и протуривали из потаје свакојаке вести по Београду.

— Е гле ти паметнице! Мислиш, ми нисмо то умели да кажемо, него ти да нас научиш! Ни бриге те. Опет ћемо ми бити горе. Да како!

се опорављају. Једни дођоше, кад им је болест упропастила већ животне органе, други, кад су тек почели да кашљуцају, пљуцкају и крв и слуз, кад им темература није дошла још до 39 и 40 гради.

Грозни су закони смрти за онога, који не слуша законе живота. Томе не помаже ни молитва у 12. часу, ни исповед, ни горко кајање. Ретки су, врло ретки случајеви тог душевног расположаја, кад душа надјача разрушено тело. Тад је доцкан. Ово је рат, ово је грозни рат и у мирно време, ово је борба гора и очајнија од оне у правом рату. Ово пишем зато, што видим и што ми је тешко гледати, где у толико великом броју умиру млади, лепи људи, и то све у добу, кад им живот треба да пружа најлепше наде у будућност. Што ми је тешко гледати, где и лепота, и младост, и нада, и наука и све, пропада с човеком и све се на очиглед руши. Тешко ми је, јер видим, како се тешко растаје човек са животом, како га до последњег тренутка вара нада, да не ће још умрети... Ал смрт говори: „Мораш. Кад ниси слушао законе живота, мораш мене“.

Како је тек оним људима, који по наследству предају смрт својој деци, пре времена. А како је тек онима, који своје ближње убијају речима, свађама и другим поступцима, од којих се човек суши и болује, најпре по мало, а после нагло до смрти... Сваки гнев је мало убиство.

Хтедох о кумису, а говорим о смрти, о којој нико не воли да слуша, да је зна, да је види. Шта ћемо. Ми нисмо криви, што је свако мора да слуша кад тад. И чим се човек више чува ње, тим ће и дуже живети, ако т. ј. Бог да и срећа јуначка.

Од кумиса многи се и опорављају. Има их и таких, који поред ручка попију до шест седам боца кумиса. Кумис је врло храњив, лако се вари и ствара апетит. По кад-кад киси као кисело млеко, и онда није пријатан. Иначе има обично пријатан укус. Кумис се не пије одмах, већ се најпре један сат муља са старим кумисом, за тим стоји још сат и по у дрвеној липовој кади, у којој се муља, даври. Кад се излива из чаше, он се пени као шампањер. Који га много пије, тај изгледа, као да је мало напит; смеши се, веселији је, а влажне га очи издају, да се добро лечи кумисом.

Нема никакве сумње да је кумис врло користан за свакога, а нарочито за оне, који су слабих груди, и који су у опште болешљиви. Наша суседкиња, млада попадија, сваки је дан тако рећи пијана од кумиса, за то и изгледа једра и здрава, румених образа. Она се непрестано само шета и пије, јер се при шетњи може много више пити.

Кућице где живимо, врло су траљаве. Овдашњи мајчин спахија још није научио, како се покривају кућице, да не прокисну. Кад удари иоле бујнија само киша, сваки се боји, да не ће и опет процурити кроз сламу и таван. Спахијини башкири набацају само малко сламе на стреју, и кров је готов. И тек сам га ја научио, како се куће покривају сламом, а све моје знање у томе потиче још из оно доба, када сам још пре 40 година гледао као дете, како се у Госпођинци покривају куће сламом.

Има овде и других завода, у којима се лечи кумисом. Има их, који су и боље удешени, а има их и горих. Скупоћа је у средњу руку. У мало боље удешеном заводу плаћа се месечно 150 фор. Но ту се урачунава и стан, и јело, и кумис. Власници ових завода зарађују лепе паре.

Споменућу још, да се кумис добија у три губерније, у Самарској, Оренбуршкој и Уфимској. О кумису је писао др. Н. Н. Михаиловъ „Кумосолоѣченіе на востокѣ Россій. Издање књижаре Рикера, у којој је главно лице Чех, Блажек.

За који дан бићу опет у Петрограду, а дотле, до скора виђења!

Т. Ј. Текелин.

Вести из места и са стране.

Забава с игранком. Лочка омладина уз пријатељско суделовање неколицине гостију, а у корист сироте школске деце приређује, у Локу забаву на светога Илију, у српској основној школи. I. Део: 1. Терцет: „Кол славен“ од Бортњанског, певају г. Ж. Марковић, С. Чурић и Ж. Обренов. 2. „Дал то понос“ од Маринковића, соло пева г. Жарко Марковић гимназиста. 3. „Груда земље“ од Љуб. П. Ненадовића, декламује г. Жарко Обренов богослов. 4. „Народна песма“ уз гусле пева г. Каменко Чура, срп. нар. учитељ. 5. Избирачица шаљива игра у 3 чина с певањем од Косте Трифковића. II. Део: Игранка.

Невоља румунских исељеника. Као што је познато, Румунија ће се ослободити многобројних синова избраног народа. Они се селе из Румуније и у прошли четвртак стиже у Беч други транспорт, око 700, понајвише жена и деце. Очевидци јављају, да су ти исељеници у великој невољи, немају ни најпотребнијих средстава за живот, него тумарају по великој врућини тамо амо. Они намеравају у Антверпен, па онда у Америку. Само немају новаца. Па да где су им њихова богата браћа у Пешти и Бечу да им помогну? Или би зар и за њих требало Хришћани да поднесу жртве, ако хоће да им и ови не падну на грбачу? Како јављају из Беча, њихово путовање је запело. Немају новаца, немају хране и стога су смислили, да се врате у Румунију. Но док се о њима воде преговори с Румунијом, они су се сместили у Будимпешти. Та овде је за њих и онако „обећана земља“. И шта ће бити, ако их Румунија никако не прими? По свему изгледа, да су код нас најшире груди баш за оне, са којих пати данас благостање староседелаца у земљи!

Антисемитска демонстрација. Из Младе Болеславе јављају: У недељу после 8 сати у вече дошло је пред кућом трговца Јавра Пика у Старом Бенетеку до изгреда. До 300 људи, највише радника, поразбијало је прозоре на његову дућану и спремали се, да га оплене. Повод навали дала је вест, да је Пик к себи домамио 13-годишњег сина једног радника и убио га. Светину су растерали жанларми. Ну навала се и други дан поновила тако, да се морала појачати жандармска стража у Старом Бенетеку. Светина се тек онда умирила, кад се доказало, да је тај младић жив и здрав и да је од родитеља побегао у друго село.

Ситан узрок, крупна последица. У Ђуру се удавио у води неки војник, па га је војнички лекар др. Стајдл по пропису парао. При парању озледио је мало леву руку и отровао је своју крв. Отров је нагло напредовао, па су га пренели у Беч у болницу, где се с душом бори. Тако је лекар постао жртвом свога звања.

Суд Кинеза о Енглезу. Енглези упадају у очи због своје раскоши; њихове жене и кћери воле претеране издатке; женска хаљина, која стоји 100 лева (500 дин.), само се дваред обуче, онда важи за овешталу и замењује се новом. Енглези дају многи новац и на коње, на вино, на јело. Због тих претераних захтева склапају се многи бракови по рачуну, Онде се боје и од многе деце, а то је у Китају сасвим непозната ствар. Енглези пију и једу, као што кит лоче и вук гута. Они пију, док се не обнезнане и често потроше читаво имање на раскош.

Конгрес Црнаца. Не ће проћи још много времена, па ћемо ми, Бељци друкчије судити о Црнцима. До скора су они били ретки међу нама, па смо знали, да су Црнце употребљавали само за слуге и да раде најтеже послове. А данас их имаде по свима крајевима и заузимају лепе положаје. Шта више. ево су заказали усред Лондона свој конгрес. Идуће недеље, данас биће у једној од већих лондонских дворница први међународни црначки конгрес или како га они сами називају: панафриканска конференција. Састаће се ту око две стотине изасланика из свију крајева света, где Црнци живе. Међу њима има их разних високих достојанственика. Тако је Др. Штракер, који је од Црнаца први постао судац у Савезним Државама у северној Америци. Даље, ту је ађутант цара Менелика; државни мерник из Св. Луције; професор Скарборуг; потпредседник универзитета у Охију; бивши главни отправник послова у републици Либерији и многи други. Наука је доказала, да је црначка раса јача, издржљивија и здравија од нас белих људи, и да је тако исто способна за културу као и ми, па не ће бити далеко доба, кад ће нас Црнци почети да потискују. Ако хоћемо да своју кожу колико толико сачувамо, добро ће бити да им се приближимо, шта више да се с њима измешамо и створимо нову расу, беле Црнце, а то не ће бити тешко, чим ми Бељци не будемо Црнце сматрали само за робове.

Посећивање париске изложбе. Прошле су се недеље навршила три месеца од отварања париске изложбе, дакле је истекла половица трајања изложбе. Тим поводом доноси „Фигаро“ статистику о посети изложбе. Последњих недеља посећује дневно изложбу 150—160.000 особа, а у благдане 3 до 400 хиљада. То је попречно дневно за 40—80 хиљада више од године 1899. К томе се мора још дневно прибројати 50 хиљада бесплатних посета изложитеља, поротника, новинара итд. Пошто многи траже код улаза и по две, три и четири улазнице, показује се број продатих улазница много већи од броја посетилаца. Улазница је продано: у априлу 1,059.670, у мају 3,505.478, у јуну 6,099.799 и у јулу 2,994.012. То све скупа износи 13,658.959 комада. До краја јула порашће тај број на 16 до 17 милијуна, а то чини 6 милијуна више, него што је било год. 1889. у истом размаку времена. Узима се, да ће се у августу и септембру број посетилаца према броју у јулу подвостручити. Тако би број посетилаца у свем износио 41 милијун. Рачуна се, да ће октобар бројем посетилаца бити једнак јулу. У свему би дакле изложбу до свршетка могло посетити неких 45 милијуна особа. До тога се броја долази, кад се узме, да ће број посетилаца расти у оној мери, у којој је то било за прваших изложба.

Мед место шећера. Повишење пореза на шећер могло би побољшању наших економских прилика и те колико допринети, кад би се наши економи озбиљно хтели одважити, да сада, пошто је шећер поскупио, што већим маром приону уз пчеларство у ту сврху, да се употреба меда место шећера уведе у што ширим круговима нашега света. Мед је, како је познато, за кучење солова бољи и здравији, а уз то и јефтинији, него ли шећер, а осим свега тога имаде још и пуно добрих лековитих својстава у себи. Многи пчелари употребљавају скупа са својим породицама у својим кућама само мед место шећера, не трошећи ни једног новчића за шећер, па су сви здрави и крепки, да их је милина погледати. Узме ли се пак још и то у обзир, да су мале пчелице најревније наше сурадпице на пољу економском, јер оплођују цвето е воћака и другога биља, тада се мора признати, да би по наше економске прилике управо срећа била, кад би се и код нас пчеларство што већма раширило и на што виши степен продуктивности подигло. Засучите дакле рукаве, ви економи, који се узгредно и пчеларством бавите, прионите што већим маром уз то лепо, племенито и благословено занимање, а крај тога непрестано око тога настојте, да се оно код нас на корист народа нашега што већма рашири. **Б.**

Седам жртава. Американска „Слобода“ пише: Јављају из Пакерсбурга у Виргинији: 4. јула догодила се несрећа, какву овај град није још никад видео. Станица железнице „Охио Ривер“ сва је покривена комади а човечјег меса и костију. Један вагон са 60.000 галуна уља стајао је на станици справљен да отпутује. Машина је дошла да прихвати овај вагон; али због брзине вожње удари у вагон, да је од ударца пукнуло посуђе од уља и запалило се. Ужасна ватра се појави; гашење водом било је узалудно, зато пустише нека гори и само се гледало, да се спасу остали влакови и станица. Ватра је горела ужасно, а око 7 и по сах. ујутру чула е експлозија. Експлодирао је гас, који се учинио од уља што је горело. Седам радника у близини вагона беху на ужасни начин раскомадани, дванаест су тешко рањени, а неких 40 још су озлеђени, између којих има много жена и деце. Људи, који су стајали по 200 корачаја далеко од ватре, беху рањени од комађа гвожђа, што је летело на све стране.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 15. јула.

Бремерхавен. Данас је отпутовало једно одељење војске за источну Азију. Цар је држао говор војницима и нагласио, да се мора правди удовољити, и рече: „Војници, владајте вашим оружјем тако, да се ни за хиљаду година не усуди ни један Кинез да и једном Немцу погледа у очи. Отворите просвети врата једном за свагда“

Будимпешта. Званичан лист саопштава верење надвојводе Петра Фердинанда са Маријом Кристином од Сицилије, војвоткињом бурбонском, ћерком принца Алфонза, грофа од Козерта.

Трговина.

НОВИ САД, 15. јула 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 6·80—— н. Пшеница средња фор. 6·50—70 н. Пшеница лакша роба фор. 6·20—40 н Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·——10 н. Зоб фор. 4·70—80 н. Кукуруз у зрну нови фор. —.— стари фор. 5·70—80 ——— нови у клипови фор. ———

Маст 54 фор. Сланина сува 54 фор. дебела пањена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	33—34 нов.	живе мере
„ средњи . .	31—32 нов.	
„ лаки . . .	28—30 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	22—25 нов. по клгр.	
Јагњци	6—14 фор по пару.	
Овци .	——— фор. по пару.	

Стање воде под Новим Садом.

14. јуна било је	3·77 мет.
15. јуна било је	3·57 мет.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи,

14. (27.) јула.

Дукати	11 кр. 40 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 32 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	115 кр. 20 п.
Угарска крунска рента	90 кр. 90 п.
Аустријска златна рента	115 кр. 60 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	118 кр. 55 п.
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	242 кр. 75 п.

ОГЛАСИ.

ШПЕЦЕРАЈСКА, ДЕЛИКАТЕСА И БРАШНА ТРГОВИНА

СТЕВАНА ВРАЊЕШЕВИЋА

У СОМБОРУ 364 1—3

потребује једног доброг детајлисту, који већ 3—4 године као спомоћник сервира.

Потребан је српски, мађарски и немачки језик.

ЗА ИЗДАВАЊЕ.

Од 2. (15.) августа има два већа стана (у кисачкој улици бр. 21.) за издавање, који се састоје из три собе, предсобљем, кујном, шпајзом, собе за купање и подрумом.

Даље два мања стана састојећи се из једне собе, кујне, шпајза и подрума. Упитати код куће газде у Нов Саду

Саве Стојковића,

гостионичара

1—2 363 Л барска улица бр. 3.

За женске неопходно потребно

Чудновато брзо дејство

Женска лепота

може се постићи, усавршити и одржати најбољим и најсигурнијим средством

МАРГИТИН-КРÊМ,

који је хемијски чист, а не садржи у себи живе ни олова, **са свим нешкодљив** и без масти.

Законом заштићен

Ова светско призната помада за лице за неколико дана употребе уклања пеге, **флеке, бубуљице, митесере** и друге **болести на кожи.** Глача боре и уклања богиње, даје лицу белу, глатку и нежну боју.

Најбоље средство за чување лица од сунца и ветра.

ЦЕНЕ: Мала тегла 50 н., велика тегла 1 ф **Маргитин прашак** (пудер) 60 новч. **Маргитин сапун** 35 новч. **Маргитина паста за зубе** 50 нов. **Маргитина вода за лице** 50 новчића.

Врло многа признања и захвалнице.

Поштом уз поузеће или уз претходну пошиљку новаца равашиље произвођач

K. von FÖLDES, Apotheker, ARAD

Добити се може у свакој апотеци, дрогерији и парфимерији.

139 16 20

Добија се у свима апотекама.

Од подражавања се треба чувати.

Потварачи се судски казне

Најбоље средство за лепоту.

Кућевно средство, без којег не треба бити.

Законом рег. заштитна марка.

Свака породица треба да има

Брзо и сигурно дејствује

Један веран опис. **Тајна једног старог човека,** равашиље се бадава, кад се у напред пошље 10 потура за поштарину.

ненадмашимо чудновато дејствујући, хиљаду пута опробани Фелеров

ELSA-FLUID

(од санитетске власти **испитано и одобрено**), који код свију унутарњих и спољних болести помаже. — Тако код: **грознице, пробадања, севотина, рематизма, кашља, кијавице, болести стомака, пролива, грудо- главо- и зубобоље, муке, слабости, окоболе** итд. итд. брзо и сигурно лечи. ЦЕНА је: за 12 флашица са упутством 5 круна, 24 флашице 8·60 круна, 48 флашица 16 круна. Без трошка поштанским поузећем или по претходној пошиљци новаца равашиље једини произвођач:

Одавна би већ био умро, да нисам употребљавао славни Фелеров „Elsa-Fluid“ овоме леку имам благодарити за свој живот“, тако пише Rácz Zsigmond, Földes.

EUGEN V. FELLER

APOTHEKER ZUR „HEILIGEN DREIFALTIGKEIT“ IN STUBICA № 135.

(загребачка жупанија)

„Сваком ћу рећи и писати, да ми је само „Elsa-Fluid“ живот мој спасао“, пише ifj. H. Szabó István, Pakozd.

Најтоплије се сваком препоручује

ФЕЛЕРОВЕ

РАБАРБЕР-ПИЛУЛЕ

са заштитном марком „ЕЛЗА“. Дејствују сигурно и без бола, код хрђавог желудца, болести стомака, затвора, гљиста, код слабокрвности, жутице итд. и других болести.

Једна врло занимљива прича из живота. **Тајна једног старог човека,** равашиље се бадава, кад се напред пошље 0 пот. за поштарину.

Један савијутак (6 кутија) са упутством са плаћеном поштарином **4** круне.

лавна стоваришта у Будимпешти у апотекама:

Török József, Kiraly-u. 12. — **Zoltán Béla,** N. Korona-u. 23

Чудновати дејствујући лек.

176 13—20

За нашу књижарску, артије, и писаћег прибора трговину потребујемо једног

ПОМОЋНИКА.

Исти мора бити добар детајлиста; потребно је, осим српског, знање мађарског и немачког језика.

Српска књижара и штампарија

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА,

353 3—3 Нови Сад.

ТРАЖИ СЕ

САПУТНИК

један или више њих, економ или трговац — **за путовање на париску изложбу** (сваки о свом трошку) у другој половини овога месеца.

Није искључен ни други сталеж. Обратити се на: **Š. Ć. L. 109. post restante Čalma, (Srem).** 357 2—2

НА ЗНАЊЕ!

Част ми је поштованој публици како у месту, тако и на страни до знања ставити, да сам моју

ШТАМПАРИЈУ СА ГАС-МОТОРОМ

преселио у моју сопствену кућу *у нове дивне просторије за њу саграђене*, која се налази у Дунавској улици у близини новосазиданог *кр судбеног стола.*

Моју сам штампарију обновио са знатно *новим модерним словима*, што је својом досадањом израдом и показала најсавршеније штампарске израде, те умољавам поштовану публику, све моје досадашње муштерије, личне пријатеље и познанике, да ме својом цењеном наруџбином и у будуће почаствовати изволе, уверавајући сваког, да ће бити послужен **са лепом, чистом и укусном штампарском израдом; брзом послугом, а све уз већ припознату најјефтинију цену.**

Препоручујем своју нову

КЊИГОВЕЗАЧКУ РАДИОНИЦУ,

која је снабдевена са **најновијим машинеријама и прибором** за израду сваковрсних књиговезачких послова.

А нарочито препоручујем моје богато стовариште **тисканица** за политичне и црквено-школске општине, као и за адвокатске канцеларије.

Нови Сад јула 1900.

С поштовањем

ЂОРЂЕ ИВКОВИЋ,

власник штампарије.

1—2 362

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ

ТРГОВАЧКА ШКОЛА

и

ПАНСИОНАТ

У БЕЧУ

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**)

Циљ је ове школе, да младиће, који немачки знају обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или овчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachkurs) у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.

Срби ђаци имају осим редовних предавања (која су често на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине) 100 фор. а. вр. годишње, а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 3. (16.) септембра.

Програми се шаљу на захтевање бесплатно. 354 2—6

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.